

“România Durabilă” (SIPOCA 613)

Valul de cercetare sociologică

RD18

(martie - aprilie 2021)

Narativ de sinteză și concluzii

Livrabil

luna aprilie 2021

A 18-a cercetare sociologică din cadrul proiectului “România Durabilă” SIPOCA 613, cu indicativul RD18, a avut drept scop măsurarea opiniei publice cu privire la pandemia de COVID-19, o criză care afectează profund societatea pe mai multe paliere (e.g., economic, social) și care are deci un potențial ridicat de a influența implementarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 (SNDDR 2030). Buna cunoaștere a opiniile românilor poate furniza informații importante pentru calibrarea deciziilor și politicilor publice.

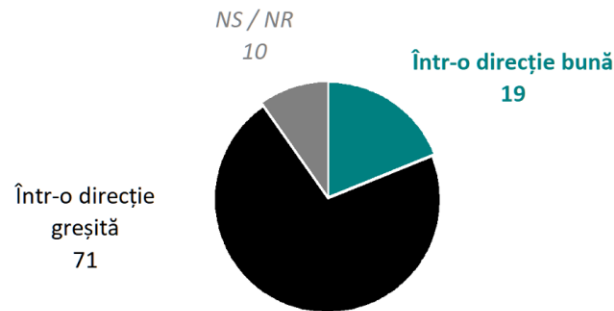
Metodologie

Pe baza aspectelor considerate relevante pentru evoluția crizei COVID-19 în România, echipa ARDA, împreună cu partenerii din cadrul SGG (DSG și DDD), a operaționalizat o listă de indicatori de opinie publică, pe următoarele teme de interes:

- Identificarea percepției generale asupra climatului public, a gestiunii instituționale a crizei COVID-19 și a felului în care ea va evolua în viitor;
- Identificarea impactului pandemiei asupra populației, la nivel individual;
- Identificarea modului în care românii evaluează diferite decizii publice și măsuri relevante în contextul pandemiei;
- Identificarea poziționării românilor față de procesul de vaccinare anti-COVID-19;
- Identificarea impactului pandemiei asupra sistemului de educație online;
- Identificarea opiniilor românilor față de modul de acțiune al virusului care a generat această criză sanitară și probabilitatea de a crede în știri/informații false (*fake news*).

1. Climatul social general, gestiunea pandemiei și evoluția crizei sanitare în viitor

În general, considerați că România în momentul de față se îndreaptă într-o direcție bună sau într-o direcție greșită?

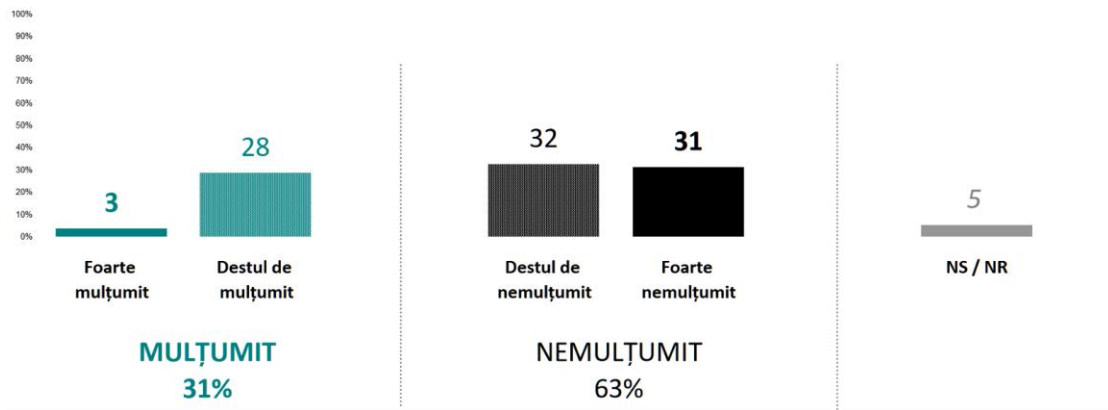

La momentul realizării barometrului, 71% dintre români considerau că, în țară, lucrurile se îndreaptă într-o direcție greșită, în timp ce doar 19% identificau o direcție bună (întrebarea **Q01**). 10% dintre respondenți nu au furnizat un răspuns.

Aceste rezultate trebuie citite în contextul mai larg al evoluțiilor din ultimul an. Această diferență netă de -52% arată nu doar pesimism social, ci o deteriorare clară a climatului social general în anul pandemiei. Dacă la început de 2020, proporția celor care afirmau că țara se îndreaptă într-o direcție greșită era de aproximativ 50%, în martie-aprilie 2021, ea a crescut la 70%. De asemenea, după ce a fluctuat în intervalul 60-70% în acest an, ponderea celor pesimiști sociali este în ușoară, dar clară ca tendință, creștere. În ciuda așteptării că apariția și furnizarea vaccinului va schimba climatul social general, deocamdată datele empirice nu par să valideze o inversare a trendului – rămâne de văzut ce se va întâmpla în lunile următoare.

Dincolo de percepția socială generală, este important să investigăm felul în care românii sunt mulțumiți de acțiunile statului român pentru combaterea răspândirii coronavirusului – întrebarea **Q02**.

În ce măsură sunteți mulțumit de acțiunile STATULUI ROMÂN pentru combaterea răspândirii coronavirusului în România?

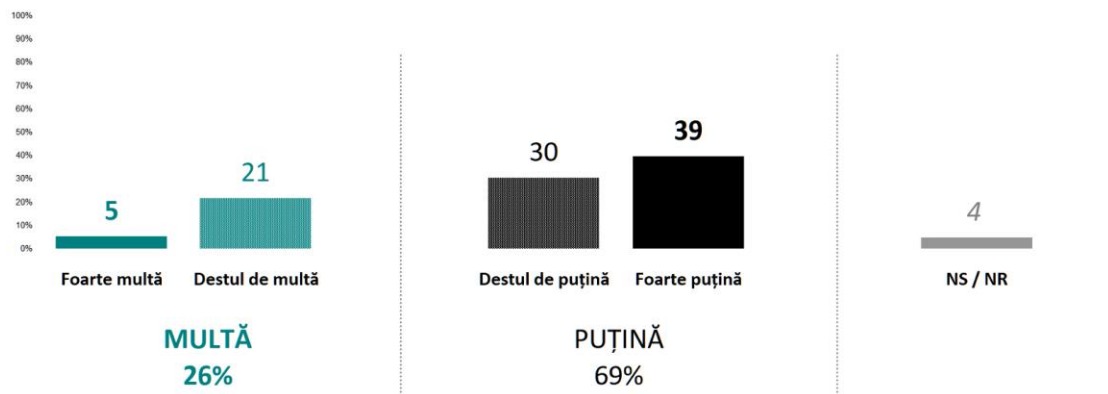
Aproape două treimi dintre români (63%) sunt nemulțumiți de acțiunile statului român în privința coronavirusului, în timp ce 31% se declară mulțumiți – o diferență netă de 32%. Se remarcă distribuția aproximativ egală între cei destul de nemulțumiți (32%) și cei foarte nemulțumiți (31%), dar și faptul că doar 3% dintre respondenți sunt foarte mulțumiți de acțiunile statului.

Chiar dacă aceste rezultate nu sunt la fel de dezechilibrate precum percepția privind climatul public general, ele dezvăluie o nemulțumire acută și masivă a populației în legătură cu gestiunea pandemiei, care va influența felul în care deciziile publice sunt duse la îndeplinire. Este relevant să punem răspunsurile la această întrebare în contextul evoluției din ultimul an. Rezultatele din sondajele disponibile arată o variație semnificativă a răspunsurilor. Din martie până în iulie 2020, proporția celor care se declarau mulțumiți era mai mare decât a nemulțumiților. După luna iulie 2020, trendul se inversează, iar până la momentul realizării acestui sondaj de opinie vedem o dominație a celor nemulțumiți. Totuși, chiar și în ultimele luni, variația este una însemnată, pentru că, în luna martie, aveam un oarecare echilibru între ponderea celor mulțumiți vs. nemulțumiți. Concluzionăm de aici o opinie publică extrem de sensibilă la această temă, iar evoluțiile pot traduce – o ipoteză pe care o avansăm, dar care nu poate fi foarte ușor testată empiric – variația în

intensitatea pandemiei în România și în intensificarea sau relaxarea măsurilor restrictive.

De la abordarea generală, la nivel instituțional, a gestiunii coronavirusului în România, trecem la discutarea încrederii în sistemul de sănătate (Q33), având în vedere cât de important este acest sistem în contextul crizei actuale, dar și felul în care el a trecut prin diferite crize și incidente (e.g., incendiile în câteva spitale majore).

Cât de multă încredere aveți în sistemul de sănătate din România?

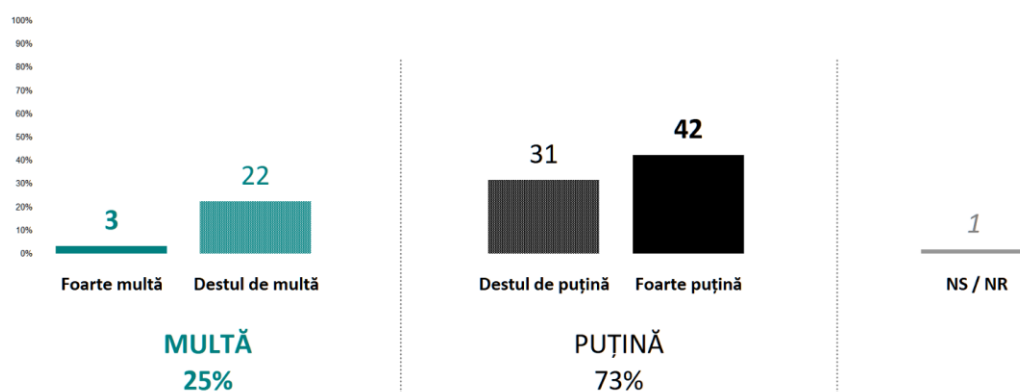

Evaluarea privind sistemul de sănătate este chiar mai critică decât performanța instituțională în combaterea răspândirii coronavirusului. 69% dintre respondenți spun că au încredere puțină în sistemul de sănătate românesc – 30% destul de puțină, iar 39% foarte puțină. Lipsa de încredere este oarecum la același nivel cu cei care spun că România se îndreaptă într-o direcție greșită (71%). Totuși, ca o ușoară consolare, vedem că aprox. unul din patru români (26%) are încredere în sistemul de sănătate, deși doar 5% declară foarte multă încredere.

Principalul instrument de luptă împotriva pandemiei, sistemul de sănătate, este vulnerabilizat de existența unei percepții publice dominate (o diferență de 44% între evaluări) de lipsă de încredere. În aceste rezultate putem găsi indicii ale reticenței românilor față de acțiunile statului în contextul pandemiei.

Situația este și mai îngrijorătoare atunci când analizăm distribuția răspunsurilor la întrebarea legată de încrederea în informațiile oficiale, transmise de instituțiile statului (întrebarea **Q34**).

Cât de multă încredere aveți în informațiile oficiale, transmise de instituțiile statului?

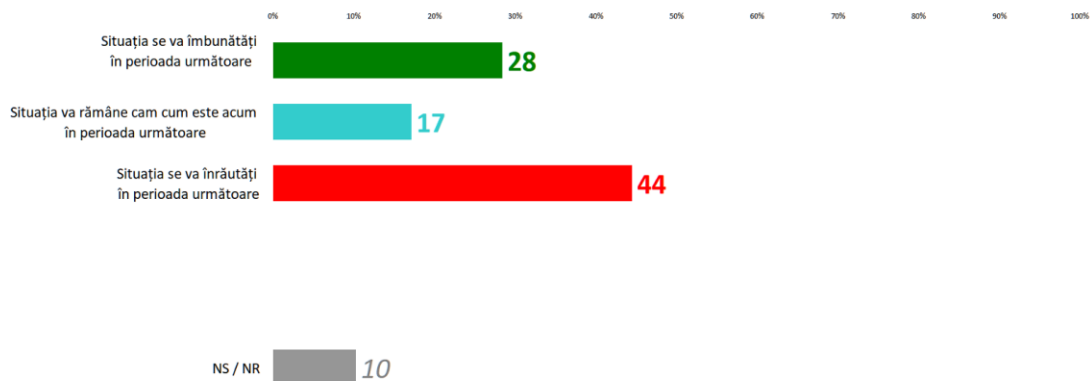

După cum se observă, 73% dintre români au puțină încredere în aceste informații – 31% destul de puțină, iar 42% foarte puțină. Gradul de neîncredere este chiar mai ridicat decât în cazul evaluării sistemului de sănătate. 25% dintre subiecți au încredere în informațiile oficiale – 3% foarte multă, iar 22% destul de multă.

Aceste răspunsuri pot include cel puțin două componente: 1) pe de-o parte, ele surprind o neîncredere majoră și generală în activitatea instituțiilor statului și în climatul public general, așa cum putem aproxima pe baza corelațiilor cu întrebările mai sus discutate; 2) pe de altă parte, ele surprind reacția opiniei publice la prezența de fake news, dar și la discuțiile din spațiul public în care validitate cifrelor a fost pusă frecvent sub semnul întrebării, atât din zona mass-media și a formatorilor de opinie, cât și uneori din zona politică și a decidenților guvernamentali. Cel puțin în legătură cu cea de-a doua dimensiune, reiese nevoia de mai multă coerență și responsabilitate în comunicarea decidenților politici și guvernamentali.

Dincolo de percepțiile statice, este important să investigăm și felul în care românii cred că pandemia va evolua în viitor. Astfel, în continuare, ne concentrăm pe percepția schimbării situației COVID-19 (întrebarea **Q03**).

În privința **evoluției crizei coronavirus**, părerile sunt împărțite.
Cu care din următoarele afirmații sunteți mai degrabă de acord?

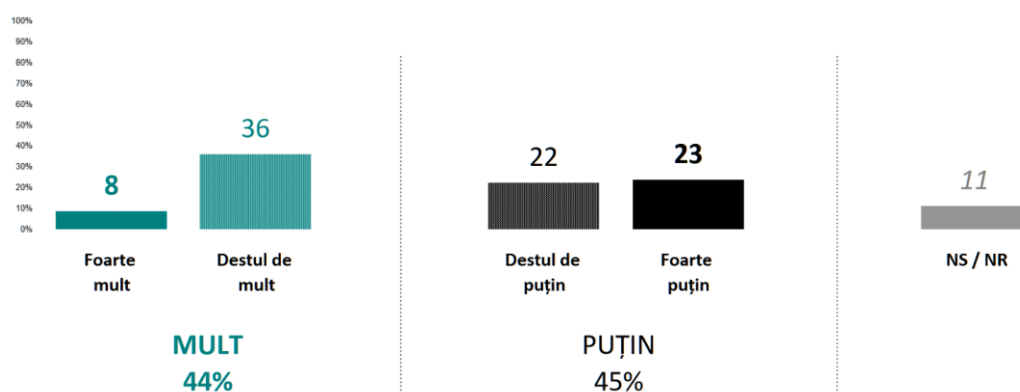
Pesimismul social domină și de această dată. 44% dintre respondenți consideră că situația pandemică se va înrăutăți în perioada următoare, în ciuda accesului tot mai facil la vaccinare. 28% sunt mai optimiști și cred că situația se va îmbunătăți în viitor, în timp ce 17% afirmă că situația va rămâne așa cum este acum în perioada următoare. Reiese de aici o diferență netă de 16% în favoarea celor care au o perspectivă negativă asupra pandemiei în viitor.

Încă o dată, are sens să ne uităm la cum au evoluat percepțiile despre evoluția pandemiei în ultimul an, pe baza sondajelor de opinie disponibile. Din punct de vedere temporal, aici putem distinge mai multe etape. La începutul pandemiei (lunile martie – aprilie 2020, lunile de lockdown), percepția dominantă era că pandemia se va înrăutăți în perioada următoare. După sfârșitul lockdownului, în perioada mai – iulie 2020, era preponderentă evaluarea că situația se va îmbunătăți. Începând cu iulie până în decembrie 2020 – ianuarie 2021, pesimismul primează: mai mulți cetățeni cred că lucrurile se vor înrăutăți. Odată cu începerea vaccinării în masă, se schimbă

trendul la începutul anului și mai mulți români cred în ameliorarea situației pandemice. Rezultatele acestui sondaj contrazic trendul instalat în ianuarie și rămâne de văzut cum se vor decanta percepțiile pe măsură ce tot mai mulți români se vaccinează. Ceea ce putem totuși remarca este doza foarte mare de incertitudine din societate și din opinia publică, care este consistentă cu provocarea excepțională pe care o presupune coronavirusul. Românii nu știu ce să creadă, își schimbă rapid opinia, iar aici se vede cât de importantă este încă o dată comunicare publică, prin oferirea unor ancore care să le dea cetățenilor mai multă stabilitate.

Sub aspect instituțional, este relevant să ne uităm și la percepția cetățenilor față de relația cu Uniunea Europeană – întrebarea **Q04**.

Cât de mult credeți că Uniunea Europeană ajută România în această criză coronavirus?

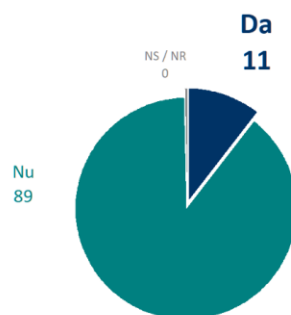
Aici, întrebați cât de mult cred că ajută Uniunea Europeană România în această criză de coronavirus, observăm un echilibru între cei care spun că UE ajută România puțin (45%) și cei care spun că UE ajută mult țara noastră (44%). Rezultatul este oarecum surprinzător, având în vedere cât de importantă a fost implicarea UE în procurarea vaccinurilor (dar și încrederea în general ridicată a românilor față de UE) – vedem acest lucru dacă este să comparăm accesul la vaccin pe care îl are România, comparativ cu țări vecine care nu sunt membre ale Uniunii, precum Ucraina și Republica Moldova, și care au avut foarte mari probleme în achiziționarea vaccinurilor și demararea

campaniei de vaccinare pentru populația generală. Persistă foarte multe percepții greșite despre implicarea Uniunii Europene, unele trădând lipsa de informații, altele evaluări negative despre rolul UE, care se răsfrâng și asupra acestei teme specifice.

Totuși, evoluția despre ajutorul UE pentru România în ultimul an poate furniza câteva concluzii importante. La începutul pandemiei (lunile martie – iunie 2020), percepția era una potrivit căreia UE ajută puțin România: la un moment dat, în aprilie 2020, 58% credeau că UE ajută puțin, față de numai 28% care considerau că UE ajută mult. Treptat, această percepție negativă s-a mai estompat, așa că în iunie 2020 46% credeau că Uniunea ne ajută puțin, iar 40% mult. Lucrurile s-au mișcat nu foarte mult, dacă este să privim rezultatele din acest sondaj - 45% sprijin puțin, 44% sprijin mult -, deși, așa cum aminteam, rolul Uniunii în facilitarea accesului la vaccin, dar și la echipamente medicale, a fost unul decisiv.

2. Impactul pandemiei asupra populației

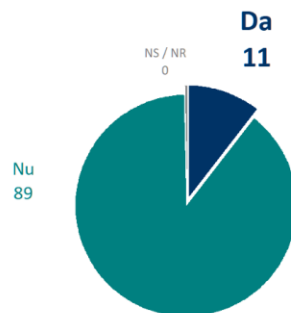
*Care din următoarele situații vi s-au întâmplat până acum, de la izbucnirea crizei Covid?
Să vă îmbolnăviți de coronavirus*

Ca pas următor, ne vom axa pe experiența individuală a românilor cu pandemia, pentru a vedea în ce măsură această criză sistemică este reflectată la nivelul fiecărui individ.

Începem prin a analiza chestiuni de ordin factual privind experiența pandemiei. 11% din populația adultă raportează că s-a îmbolnăvit de coronavirus (întrebarea **Q06**), ceea ce s-ar traduce, dacă ne uităm la populația oficială adultă a României, în aproximativ 2 milioane de români care au trecut prin boală. Evident, aceste cifre trebuie tratate cu precauție, mai ales în contextul migrației din România și a incertitudinii care există cu privire la populația rezidentă.

*Care din următoarele situații vi s-au întâmplat până acum, de la izbucnirea crizei Covid?
Să vă îmbolnăviți de coronavirus*

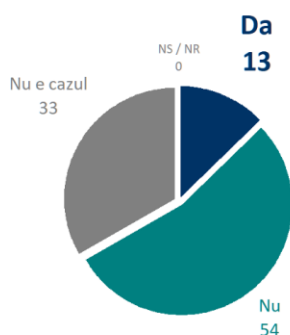

Dincolo de percepția mediată de mass-media și reacția autorităților, prezența pandemiei capătă dimensiunea unui fenomen social ușor reperabil. 45% dintre români raportează că ei cunosc personal pe cineva care s-a îmbolnăvit de coronavirus (întrebarea **Q07**), în timp ce 54% spun că nu cunosc pe nimeni. Deci, aproape jumătate din populație cunoaște personal pe cineva care a avut experiența COVID-19. Avem aici confirmarea, cel puțin din perspectivă sanitară, asupra consecințelor masive pe care pandemia le-a avut și le are în România.

Pandemia nu este doar o experiență sanitară și socială, dar are efecte considerabile și în plan economic, atât la nivel macro, dar și personal. De altfel, una dintre distincțiile importante din ultimul an a fost cea dintre efectele sanitare vs. cele economice ale pandemiei și am văzut diferite argumente

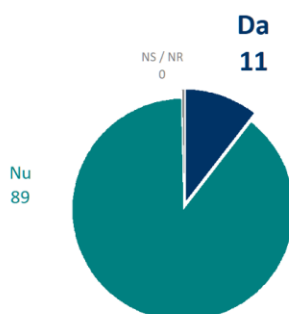
avansate public pentru a pune mai mult accent pe un aspect în dauna celuilalt.

*Care din următoarele situații vi s-au întâmplat până acum, de la izbucnirea crizei Covid?
Să fiți trecut în șomaj tehnic din cauza coronavirusului*

În privința impactului direct, observăm că 13% din populație a trebuit să treacă prin experiența șomajului tehnic de la izbucnirea crizei COVID-19 (întrebarea **Q05**). Prin prisma evoluției în timp, acest rezultat denotă constanță. Pe baza raportărilor din sondajele de opinie, în aprilie 2020, 10% dintre români raportau trimiterea în șomaj tehnic, în iulie 12% spuneau același lucru, iar în septembrie 2020 11%. Cel puțin sub acest aspect, constatăm stabilitate și o stabilizare a impactului pandemiei asupra trimiterii în șomaj.

*Care din următoarele situații vi s-au întâmplat până acum, de la izbucnirea crizei Covid?
Să vă îmbolnăviți de coronavirus*

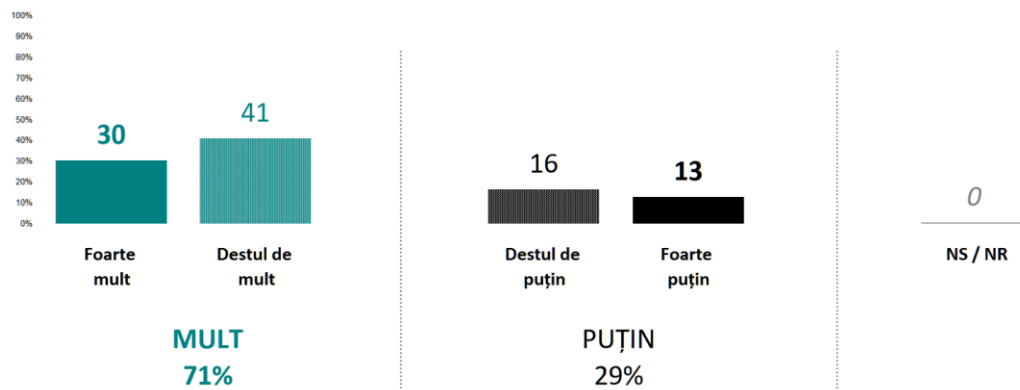

Sub aspectul pierderii locului de muncă (întrebarea **Q08**), 9% dintre români spun că și-au pierdut locul de muncă din cauza coronavirusului. Evoluția acestui indicator în ultimul an arată o ușoară creștere. În aprilie 2020, erau 6% care raportau pierderea locului de muncă, în iulie aveam 6% și 9% în septembrie. În ciuda creșterii șomajului în anul pandemiei, cel puțin observăm o stabilizare prin comparație cu luna septembrie.

În general, efectul economic al pandemiei rămâne redus, cel puțin în raport cu situația sanitară. Cifrele legate de pierderea temporară sau definitivă a locului de muncă rămân constante, prin comparație cu septembrie 2020. Evident, rămâne de văzut dacă dimensiunea crizei economice va deveni mai acută după ce situația sanitară va fi stabilizată prin intermediul vaccinării.

Dincolo de aceste aspecte obiective, există și evaluări generale subiective privind impactul personal al pandemiei (întrebarea **Q09**).

Cât de mult considerați că această criză coronavirus vă va afecta pe Dvs personal?

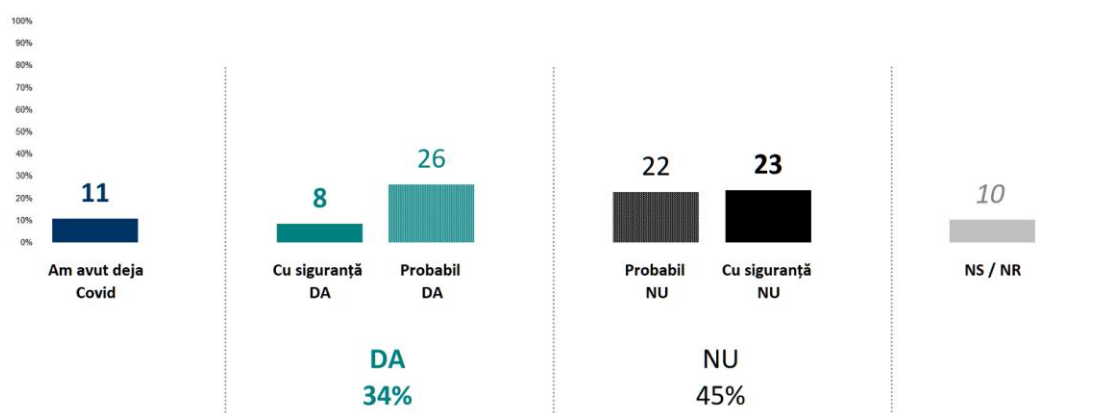

Aici avem dimensiunea impactului masiv al pandemiei. 71% dintre respondenți spun că pandemia i-a afectat foarte mult și destul de mult, față de 29% care vorbesc despre un efect minor. Ceea ce este de remarcat este că, pentru prima dată în ultimul an, această cifră depășește borna de 70%. În primele luni ale pandemiei, proporția a variat între 50 – 65%. Ulterior, în toamna anului trecut și iarna lui 2021, ea a variat între 59 și 66% - de

exemplu, 60% în februarie 2021. Avem o creștere de peste 10% în două luni, semn că românii încep să perceapă tot mai mult pandemia ca reprezentând un punct major în existența lor de zi cu zi.

În acest context, are sens să analizăm cât de mult se tem românii de îmbolnăvirea cu COVID-19 (întrebarea **Q10**).

Cât de probabil credeți că este ca Dvs personal să vă îmbolnăviți de coronavirus?

Observăm că 34% dintre români afirmă că este probabil să se îmbolnăvească de coronavirus, în timp ce 45% spun că probabilitatea este una scăzută. De asemenea, așa cum am văzut mai devreme, 11% deja raportează că au avut COVID-19. Este îngrijorător faptul că aproape jumătate din populație nu se teme de posibilitatea contractării bolii, deși, așa cum știm, ea este una foarte contagioasă. Dincolo de evaluări personale legate de stilul de viață (e.g., interacțiuni sociale reduse, respectarea măsurilor sanitare), vedem aici nevoia de a-i convinge pe români că posibilitatea de a lua COVID-19 este una reală și că această posibilitate nu ar trebui tratată cu lejeritate sau discreditată.

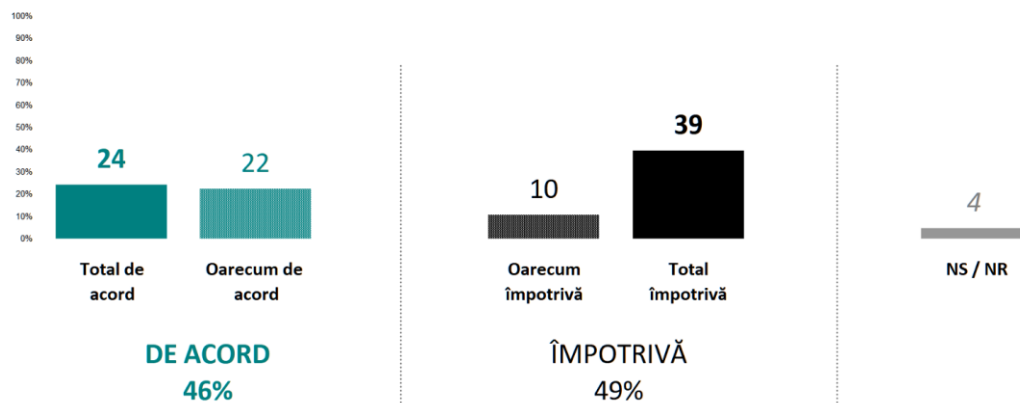
Totuși, în ultimul an, constatăm o creștere a proporției celor care raportează că este probabil să se îmbolnăvească de coronavirus. În intervalul martie – iunie 2020, între 20 – 26% dintre români afirmau acest lucru. Proporția a crescut și a variat între 40 – 46% între noiembrie 2020 și martie 2021, semn că eforturile specialiștilor de a-i convinge pe români de pericolul virusului au

avut unele efecte pozitive, chiar dacă ele ar fi putut fi mai importante. Totuși, în acest sondaj, vedem o scădere abruptă, la 34%. Ea poate fi explicată totuși prin accelerarea campaniei de vaccinare, mai ales că vaccinul reduce atât posibilitatea îmbolnăvirii (fără a o anula, totuși), dar și a dezvoltării unor forme grave ale bolii.

3. Evaluarea deciziilor publice relevante în contextul pandemiei

Această evaluare este consistentă cu ce raportau românii cu privire la prelungirea stării de alertă până la 15 aprilie (la momentul realizării sondajului) – întrebarea **Q11**.

În ce măsură sunteți de acord cu prelungirea stării de alertă până pe 15 aprilie?

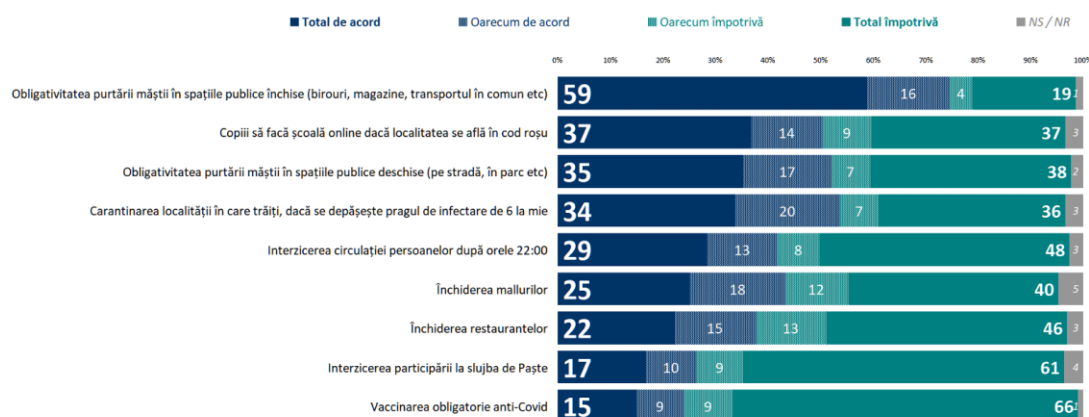

Se poate vedea cum 49% dintre români sunt împotriva prelungirii stării de alertă, iar 46% sunt de acord. Acest echilibru arată o societate polarizată, care încă nu știe cum să se raporteze la situația pandemică. Cel mai probabil, această evaluare este colorată și de percepția privind eficiența acțiunilor statului pentru combaterea efectelor pandemiei. În ultimul an, suportul pentru starea de urgență a fost unul variabil. În primele luni ale pandemiei (martie - iunie), sprijinul pentru starea de alertă era în intervalul 70 – 90% - deci, o proporție covârșitoare din populație era de acord cu restricțiile. Începând cu luna iulie și până în martie 2021, proporția a variat în intervalul 50 – 60%. În acest sondaj, vedem pentru prima dată o inversare a tendinței, cu mai mulți români împotriva stării de alertă față de cei care sunt în favoare. Rămâne de

văzut dacă această tendință se va consolida în măsurătorile următoare. Putem vedea aici o epuizare a acceptabilității pentru populație a măsurilor restrictive, o tendință socială care trebuie considerată în deciziile viitoare și pe măsură ce avem progrese cu campania națională de vaccinare.

Dincolo de starea de alertă, are sens să analizăm cum se raportează românii la diferite măsuri anti-COVID-19 (întrebările **Q15-Q23**).

În ce măsură sunteți de acord sau nu cu următoarele măsuri luate pentru combaterea epidemiei Covid?

Există o variație importantă în legătură cu felul în care românii se raportează la aceste măsuri, semn că publicul are o înțelegere a impactului diferențiat al acestor măsuri. Astfel, 75% sunt de acord cu obligativitatea purtării măștii în spațiile publice închise, față de 24% împotrivă (întrebarea **Q21**). În ciuda discuțiilor din spațiul public, românii au o opinie fermă și clară privind purtarea măștii în spațiile închise, iar ea este aliniată cu decizia de politică publică. Mai puțin suport, dar totuși peste 50%, întrunește ideea carantinării localității în care respondentul trăiește, dacă se depășește pragul de infectare de 6 la mie (întrebarea **Q17**): 54% de acord, 43% împotrivă. Obligativitatea purtării măștii în spațiile publice deschise este o decizie polarizantă, cu 52% de acord și 46% împotrivă (întrebarea **Q22**). La fel se poate spune despre decizia ca elevii să facă școala online, dacă localitatea se află în cod roșu (întrebarea **Q18**) – 50% de acord, 46% împotrivă.

Alte măsuri întrunesc mai degrabă opoziția cetățenilor. De exemplu, 52% sunt împotriva închiderii mall-urilor, iar doar 43% de acord (întrebarea **Q19**). 56% se împotrivesc interzicerii circulației persoanelor după ora 22:00, în timp ce 42% sunt de acord (întrebarea **Q15**). Închiderea restaurantelor este respinsă de 59% dintre români, față de 38% care sunt de acord (întrebarea **Q16**).

În această suită de măsuri, două sunt profund impopulare. 70% dintre români sunt împotriva interzicerii participării la slujba de Paște (26% în favoare), semn că autoritățile au luat o decizie în acord cu percepția publică (întrebarea **Q20**). În al doilea rând, și foarte relevant pentru lunile următoare, 75% se declară împotriva vaccinării obligatorii anti-COVID-19, față de 24% de acord (întrebarea **Q23**). Această ultimă evaluare trebuie avută în vedere pentru felul în care este structurată comunicarea instituțională din jurul campaniei de vaccinare.

În privința pașaportului de vaccinare, părerile sunt împărțite.

Unii consideră că introducerea pașaportului de vaccinare este o măsură bună, pentru că dă posibilitatea redeschiderii granițelor și repornirii economiei. Alții, din contră, consideră că introducerea pașaportului de vaccinare este o măsură proastă, pentru că limitează libertatea oamenilor. Dvs. cu care din aceste două opinii sunteți mai degrabă de acord?

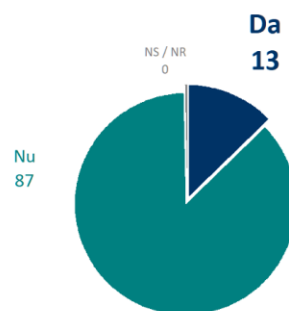
Pașaportul de vaccinare este o potențială măsură pentru care nu există o opinie dominantă sau majoritară (întrebarea **Q32**). 49% cred că este o măsură proastă, pentru că limitează libertatea oamenilor, iar 37% spun că este o măsură bună, pentru că dă posibilitatea redeschiderii granițelor și repornirii economiei. Pornind de la aceste cifre, reiese că autoritățile mai au mult de comunicat și convins dacă vor să determine o majoritate a populației de beneficiile introducerii pașaportului de vaccinare. Evident, o astfel de măsură poate fi adoptată în ciuda opoziției publicului (pentru că ea este

discutată la nivel european), dar implementarea ei nu poate fi ruptă de suportul public.

4. Evaluări privind vaccinarea anti-COVID-19

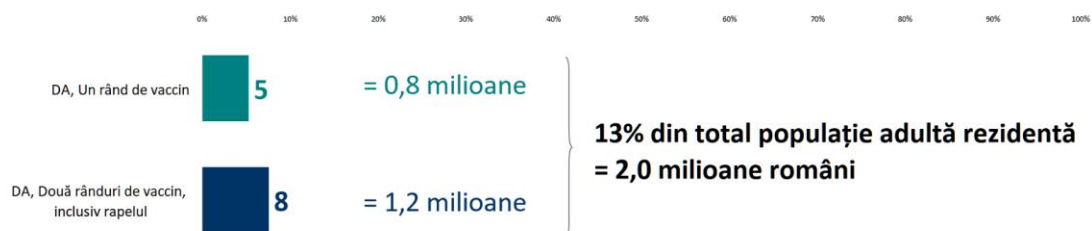
De atitudinea față de vaccinuri și campania de vaccinare depinde în mod decisiv reîntoarcerea la normalitate atât de importantă pentru toți. Pentru o mai bună înțelegere a fenomenului, ne vom apleca asupra evaluărilor românilor privind aceste aspecte.

V-ați vaccinat anti-Covid?

Ați făcut doar un rând de vaccin sau două, inclusiv rapelul?

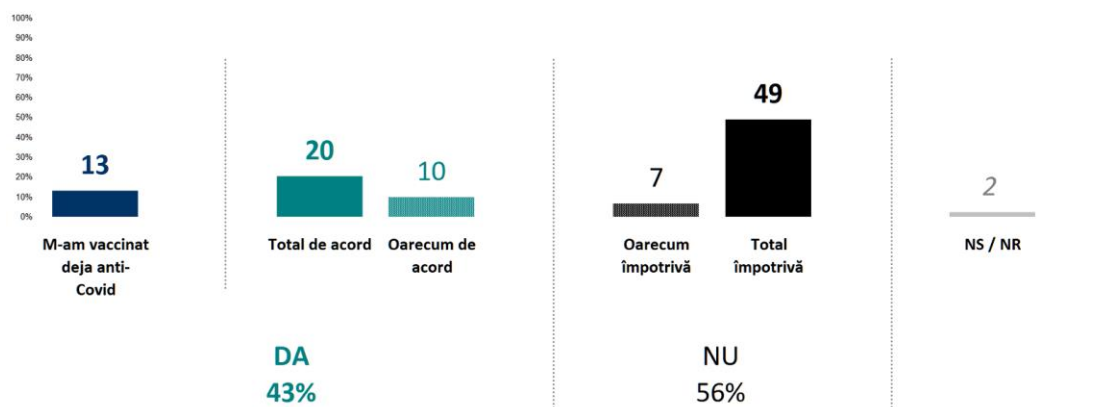
% DA

Astfel, 13% dintre români raportează că s-au vaccinat anti-COVID-19 (încă o dată, la momentul realizării sondajului), față de 87% care spun că nu s-au vaccinat (întrebarea Q12). Dintre totalul respondenților, 8% s-au vaccinat cu ambele doze, iar 5% doar cu prima doză (întrebarea Q13). În total, dacă este

să luăm în considerare populația rezidentă, aveam, la momentul realizării sondajului de opinie, 0,8 milioane vaccinate doar cu prima doză și 1,2 milioane care au fost imunizate cu ambele doze de vaccin.

În ce măsură sunteți de acord sau nu să vă vaccinați anti-Covid?

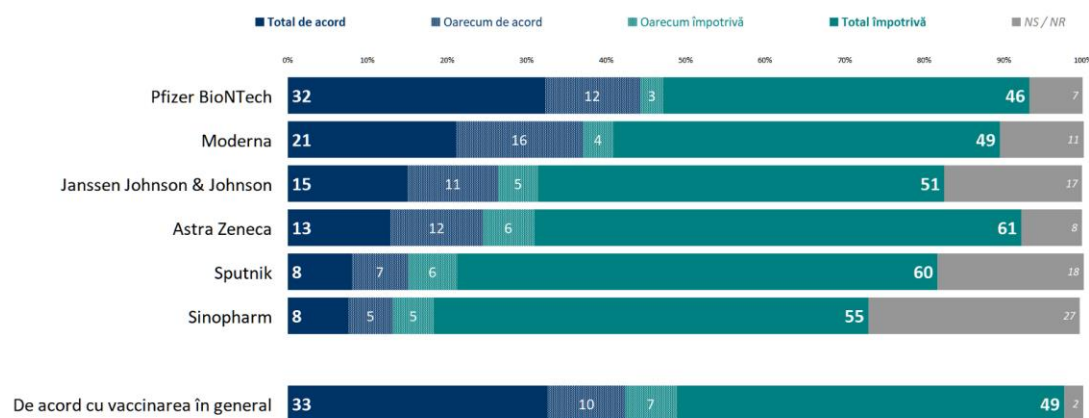

Pentru decidenți și pentru succesul vaccinării în general, mult mai important este răspunsul la întrebarea în ce măsură cetățenii sunt de acord că se vaccineze sau nu (întrebarea Q14). În plus față de cei 13% deja vaccinați, 56% nu sunt de acord să se vaccineze (7% oarecum împotrivă și 49% total împotrivă), iar 43% sunt de acord să se vaccineze. Mai mult de jumătate din populație se opune vaccinării, ceea ce reprezintă marea provocare pentru autorități și pentru campania națională de vaccinare.

Și mai interesantă este evoluția disponibilității de vaccinare în 2021, pe baza datelor de sondaj disponibile. Dacă în luna decembrie 2020 aveam doar 41% de acord cu vaccinarea, numărul acesta a crescut, oscilând între 54 – 60% în primele trei luni ale lui 2021. În contextul crizei Astra Zeneca, proporția celor de acord să se vaccineze s-a redus semnificativ, ajungând la 43% în acest sondaj de opinie. Este nevoie de mesaje publice mai persuasive pentru a-i încuraja pe oameni să-și depășească temerile, să aibă încredere în vaccin și să se imunizeze.

Ca pas următor, și ținând cont de criza Astra Zeneca, ne vom uita la cum se raportează românii la diferitele tipuri de vaccinuri (întrebările Q24 – Q29).

În ce măsură sunteți de acord sau nu să vă vaccinați cu următoarele tipuri de vaccinuri anti-Covid?

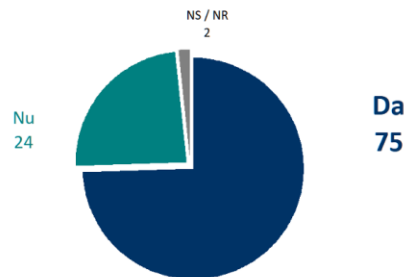
Aici, observăm că doar 24% ar fi de acord să se vaccineze cu Astra Zeneca, în timp ce 68% sunt împotriva vaccinării cu acest vaccin. Doar pentru vaccinurile Sinopharm (China) și Sputnik (Rusia) vedem cifre mai mici: 13% de acord – 60% împotriva pentru Sinopharm și 15% - 67% pentru Sputnik. În privința vaccinurilor vestice, cea mai mare acceptabilitate este pentru Pfizer BioNTech (44% de acord – 49% împotriva); urmează Moderna (37% - 52%) și Johnson & Johnson (26% - 56%).

Putem trage de aici două concluzii: 1) scandalul public a afectat substanțial credibilitatea vaccinului Astra Zeneca, pentru care acceptabilitatea în populație este de sub 25%; 2) chiar și așa, vaccinurile vestice sunt mult mai populare decât cele din Rusia sau China, un rezultat care poate traduce atitudinile generale din România față de aceste două țări și legate de direcția vestică a țării noastre.

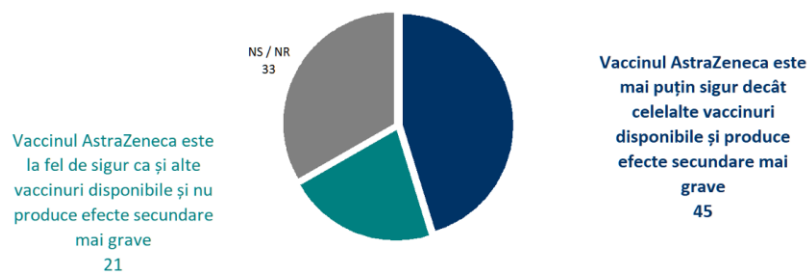
Investigând și mai mult scandalul Astra Zeneca, constatăm că 75% dintre români au auzit de această criză, față de 24% care nu știu ce s-a întâmplat (întrebarea Q30). De asemenea, se poate observa cum 45% cred, în urma

acestei crize, că vaccinul Astra Zeneca este mai puțin sigur față de restul vaccinurilor disponibile, prin comparație cu 21% care cred că este la fel de sigur ca restul vaccinurilor (întrebarea Q31). Având în vedere reticența generală față de vaccinare și credibilitatea redusă a vaccinului Astra Zeneca, autoritățile trebuie să decidă foarte atente ce bătălii sunt dispuse să dea pentru a progresa cu vaccinarea.

În ultimele zile, s-a discutat despre cât de sigur e vaccinul AstraZeneca și despre efectele secundare produse de acesta. Dvs. ați auzit de acest subiect?

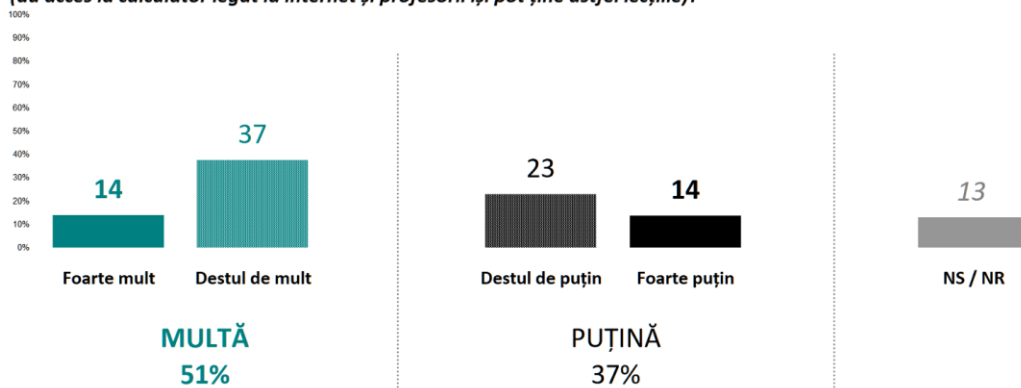
În privința vaccinului AstraZeneca, părerile sunt împărțite. Unii consideră că vaccinul Astra-Zeneca este la fel de sigur ca și alte vaccinuri anti-Covid disponibile și nu produce efecte secundare mai grave decât ale celorlalte vaccinuri. Alții, din contră, consideră că vaccinul As-traZeneca este mai puțin sigur decât celelalte vaccinuri și produce efecte secundare mai grave. Dvs. cu care din aceste două opinii sunteți mai degrabă de acord?

5. Impactului pandemiei de COVID-19 asupra sistemului de educație

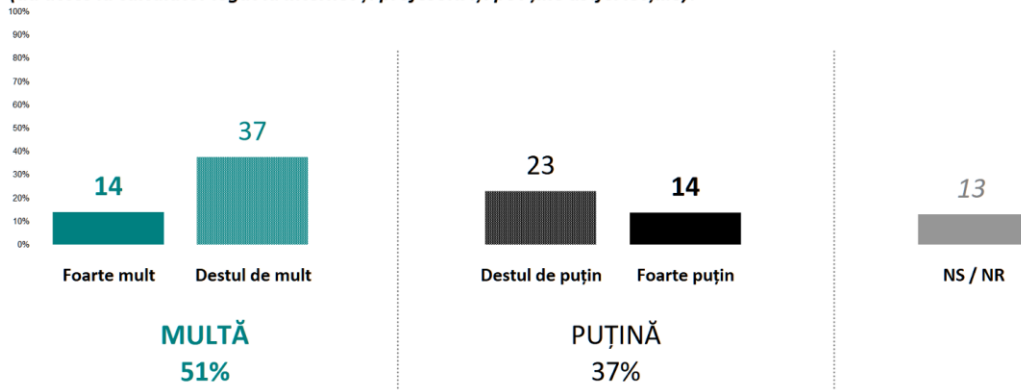
Unul din sistemele masiv afectate de pandemie este cel de educație, prin mutarea pentru o bună perioadă de timp a procesului de învățământ în mediul online. Vom vedea în ce măsură aceste transformări sunt surprinse la nivelul opiniei publice.

Copiii din gospodăria Dvs. sau cei pe care îi cunoașteți, cât de mult considerați că au acces la serviciile de educație la distanță (au acces la calculator legat la internet și profesorii își pot ține astfel lecțiile)?

Așa cum se poate vedea, un număr considerabil de copii nu are acces la sistem de educație online (întrebarea **Q35**): 37%, față de 57% care au totuși acces la acest sistem. Sistemul de educație avea, chiar înainte de pandemie, probleme importante legate de abandonul școlar și de accesul inegal la educație de calitate (în special prin prisma clivajului urban vs. rural). Din păcate, așa cum se poate intui din aceste rezultate, pandemia nu va face decât să accentueze inegalitățile, pentru că unii dintre copii nu pot participa, din lipsa dotărilor, la procesul de educație. Aceasta este una dintre marile teme ale pandemiei: asigurarea accesului la educație de calitate pentru toți copiii, începând cu cei mai afectați. Iată deci o zonă majoră de intervenție pentru decidenții din sistemul de educație.

Copiii din gospodăria Dvs. sau cei pe care îi cunoașteți, cât de mult considerați că au acces la serviciile de educație la distanță (au acces la calculator legat la internet și profesorii își pot ține astfel lecțiile)?

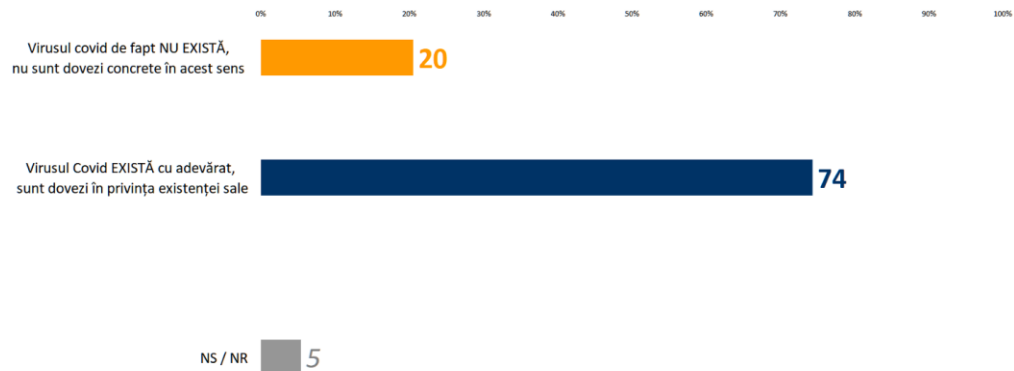
Dincolo de acces, evaluarea privind sistemul de educație la distanță este una preponderent negativă (întrebarea Q36). 53% spun că elevii beneficiază puțin de pe urma acestui sistem, față de 33% care spun că beneficiază mult – o diferență de 20%. Reiese de aici că accesul la sistemul de educație online este doar o dimensiune a problemei, care nu trebuie să ascundă tema mai largă a felului în care procesul educațional funcționează în aceste condiții, cu elevi și profesori în general nepregătiți pentru a gestiona această schimbare. Vedem din rezultatele sondajului de opinie cât de importantă este reîntoarcerea în școli a elevilor și a profesorilor, pentru că învățământul online, cel puțin la acest moment, mai degrabă creează decât rezolvă probleme.

6. COVID-19 și fenomenul COVID-19

Dincolo de aspectele structurale, pre-pandemie, lipsa de încredere în autorități în legătură cu gestionarea crizei sanitare și în vaccin poate fi legată de vulnerabilitate la știri false și de dezvoltarea unor percepții greșite despre cum funcționează virusul. Vom investiga în această ultimă secțiune în ce măsură românii sunt predispuși să creadă informații false despre pandemie și temele asociate cu aceasta.

În privința coronavirusului, părerile sunt împărțite.
Cu care din următoarele afirmații sunteți mai degrabă de acord?

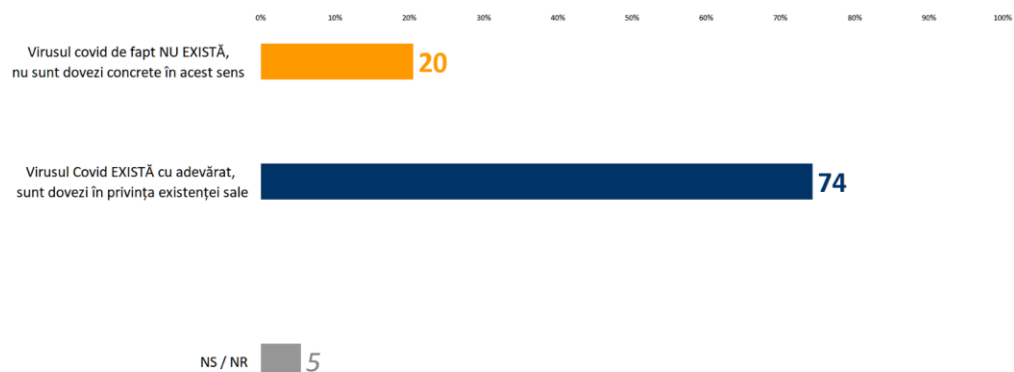
VIRUSUL COVID EXISTĂ SAU NU?

În primul rând, unul din cinci români (20%) crede că virusul COVID-19 nu există și că nu sunt dovezi concrete despre virus (întrebarea **Q37**). 74% spun totuși că virusul există cu adevărat și că sunt dovezi în acest sens. Vedem totuși semnale pozitive în legătură cu răspunsurile la această întrebare: în iunie 2020, 64% credeau că virusul există, procentul a crescut la 71% în decembrie 2020 și la 74% în sondajul nostru. În ciuda creșterii de 10 puncte procentuale, cifra de 20% care contestă existența virusului rămâne îngrijorătoare.

În privința coronavirusului, părerile sunt împărțite.
Cu care din următoarele afirmații sunteți mai degrabă de acord?

VIRUSUL COVID EXISTĂ SAU NU?

Majoritatea românilor crede că virusul a fost creat de om, în laborator (54%), față de doar 13% care spun că a apărut din natură (întrebarea **Q38**). Foarte important de remarcat, 34% dintre români nu au o opinie legată de acest subiect – un semn de mare incertitudine. În iunie 2020, 19% credeau că

virusul a apărut din natură, 11% aveau aceeași opinie în decembrie 2020, față de 13% în sondajul nostru. Persistă o mare incertitudine în rândul populației cu privire la originea virusului, ceea ce poate hrăni teorii ale conspirației despre cum virusul a fost creat în laborator pentru a crește exponențial profitul companiilor farmaceutice sau pentru a-i omorî pe cei vulnerabili prin intermediul vaccinului – de unde și reticența unora de a avea încredere în vaccin sau a se vaccina.

Similar, observăm că mai mult de o treime dintre români minimizează efectul virusului și cred că virusul nu e mai rău ca o gripă obișnuită și că se exagerează cu pericolul (întrebarea Q39). 53% totuși exprimă opinia corectă potrivit căreia virusul COVID-19 este mai periculos decât o gripă obișnuită. Aici este o sursă de înțelegere pentru felul în care se raportează unii la campania de vaccinare și la restricții: dacă virusul pentru ei este o banală răceală, atunci nu are sens vaccinarea și păstrarea măsurilor de limitare a răspândirii virusului. Este încă nevoie de informare asupra pericolelor virusului și o investigarea mai în amănunt a sursei acestor percepții greșite, precum și a celor mai eficiente mesaje care pot schimba opiniile și comportamentul. În ultimul an, avem practic o stabilitate a opiniei despre pericolozitatea virusului: în iunie 2020, 51% credeau că este mai periculos decât gripa, proporția urcă la 61% în decembrie 2020, pentru a coborî la 53% în sondajul nostru.

În privința coronavirusului, părerile sunt împărțite.
Cu care din următoarele afirmații sunteți mai degrabă de acord?

VIRUSUL COVID EXISTĂ SAU NU?

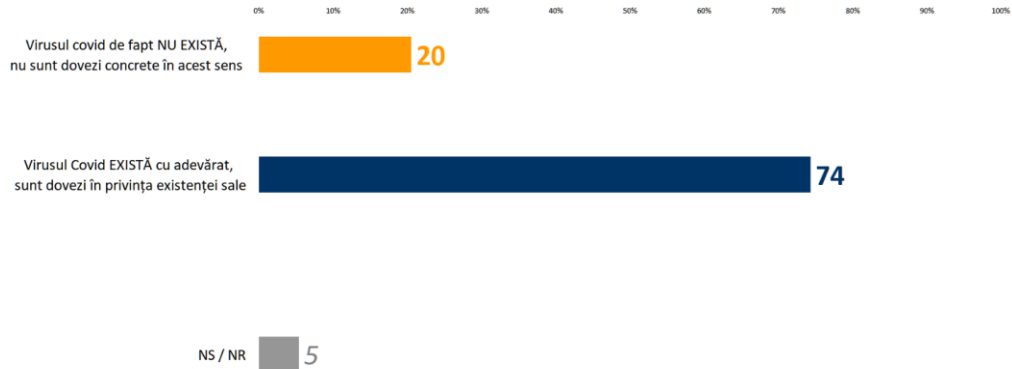

NS / NR 5

În privința coronavirusului, părerile sunt împărțite.
Cu care din următoarele afirmații sunteți mai degrabă de acord?

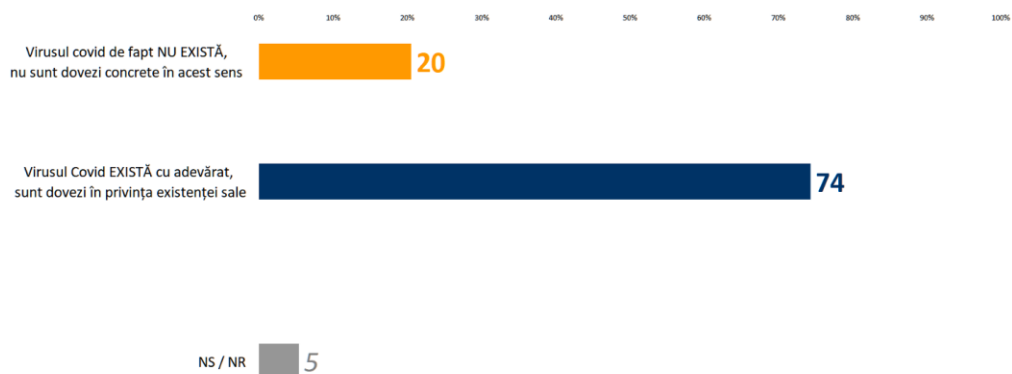
VIRUSUL COVID EXISTĂ SAU NU?

De asemenea, 30% dintre români cred că de COVID-19 mor doar oamenii bătrâni și bolnavi (întrebarea **Q40**), deși dovezile științifice arată că această opinie este falsă. 58% împărtășesc opinia corectă. În iunie 2020, 46% considerau că de COVID-19 pot muri și oameni tineri, sănătoși, fără alte boli, iar acest procent a urcat la 58% în decembrie 2020 și a rămas la același nivel în sondajul nostru.

În privința coronavirusului, părerile sunt împărțite.
Cu care din următoarele afirmații sunteți mai degrabă de acord?

VIRUSUL COVID EXISTĂ SAU NU?

În fine, două treimi dintre români (66%) cred că statisticile raportate oficial în mod public și public sunt false, față de doar 22% care au o opinie contrară (întrebarea **Q41**). În ultimul an, această percepție este relativ constantă, de la 61% în iunie 2020, la 68% în decembrie 2020 la 66% în sondajul nostru. Discuțiile din spațiul public, politic și guvernamental, din păcate, nu sunt în măsură să genereze încredere și să ducă la scăderea acestei proporții.

În general, pe baza acestor cifre, se observă că o proporție importantă a populației crede în informații false legate de pandemie, ceea ce este profund îngrijorător. Rămâne de investigat în ce măsură aceste percepții greșite afectează evaluările privind gestiunea pandemiei și comportamentul celor care le împărtășesc.

7. Concluzii

Pe baza analizei datelor din sondaj, putem avansa următoarele scurte concluzii:

- Există o mare neîncredere în rândul populației față de felul în care autoritățile au gestionat pandemia, dar și față de sistemul de sănătate în general și în raport cu furnizarea de informații despre situația pandemică.
- Pandemia a avut consecințe importante la nivel individual, iar acestea se văd în primul rând în zona sanitară și mai puțin în plan economic, cel puțin pentru moment.
- Există o variație importantă legată de acceptabilitatea deciziilor legate de limitare a răspândirii virusului, determinată de predispozițiile cetățenilor, dar și de felul în care aceste măsuri au fost explicate.
- Jumătate dintre români nu doresc să se vaccineze anti-COVID-19, rezistența față de vaccinarea obligatorie anti-COVID-19 este masivă, iar credibilitatea vaccinului Astra Zeneca este foarte redusă. Această este cea mai importantă concluzie a studiului și aspectul asupra căruia trebuie direcționate eforturile de persuasiune ale autorităților și formatorilor de opinie.
- Sistemul de educație online, atât prin prisma accesului, cât și al calității actului educațional, este evaluat preponderent negativ.

- O proporție importantă din populație crede informații false despre pandemie, ceea ce poate avea consecințe semnificative asupra altor atitudini și comportamente relevante pentru decidenți.